

Ibodot al-Buxoriy asarlarida axloqqa ta'sir etuvchi ikkinchi vositadir, deb aytish mumkin. Ibodot deganda faqatgina nomoz o'qish, ro'za tutish, zakot berish va haj amallarini bajarishgina tushunilmaydi, balki sabr-toqatli bo'lish, nafsni tiyish, tozalikga rioya qilish, bironing haqqiga xiyonat qilmaslik, va'daga vafod qilish va yomon illatlardan saqlanish nazarda tutiladi.

Amal tushunchasi iymon va ibodat kabi tushunchalarda farq qilib, ko'proq insonning irodasiga, xohishiga bog'liqdir. Masalan, inson bir kishiga yordam berish, bermasligi yoki aksincha, yomonlik qilish mumkin. Bo'lajak pedagoglarning ma'naviy axloqiy tushunchasining ahamiyati kattadir.

Al-Buxoriy asarlarida ta'kidlanishicha, inson qilgan amali tufayli kamolotga yoki inqirozga boradi.

"Al-jomi' as-sahih" va "Al-adab al-mufrad" da insoniy fazilatlaridan ezgulik, iffat, sabr-toqat, qanoat, shukronalik kabi axloqiy xislatlar ulug'lansa, isrofgarchilik, ta'magirlik, ochko'zlik, nafsuhavoga, shahvoniy hissiyotlarga berilish, baxillik, johillik kabi illatlar qoralanadi.

Al-Buxoriyning asarlarida odob-axloq masalalaridan tashqari, hozirda davrimizning, asrimizning jahon miqyosidagi umumbashariy muammolari bo'lmish tinchlikni saqlash, ekologiya, inson salomatligi sohalariga oid bir

qator ijobiy fikrlar, talablar, nasihatlar o'rin olgan. Jumladan, "Musulmonning sukmo'g'i-buzuqlik, urushmog'i - kofirlikdir" [2:95], "Yeb ichaveringlar, faqat isrof qilmanglar" [5:102], "Haq taolo o'zi pok, poklikni yaxshi ko'radi, O'zi ochiqqo'l, ochiqqo'llikni yaxshi ko'radi. Eshiklarning oldini pokiza tutinglar!" [4:60] va boshqalar. Agar bu kabi ezgulikka, yaxshilikka chaqiruvchi hodisalar yoshlarning ongiga singdirilib, kelgusida bu nasihatlariga amal qilinsa, yuqoridagi nomlari tilga olingan umumjahon axloqiy muammolarni hal etishda ijobiy natijalarga olib keladi.

Ma'lumki, kelajak avlod haqida qayg'urish, sog'lom va axloqan barkamol naslning tarbiyalab yetishtirishga intilish o'zbek xalqining milliy xususiyati bo'lib, bu yurtida yashayotgan har bir inson o'z farzandining baxтини, fazlu kamolini ko'rish uchun butun umri davomida kurashadi, mehnat qiladi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, har bir insonning, shuningdek, jamiyatimizning muqaddas vazifasi yuksak ma'naviyatli jismonan sog'lom, aqlan yetuk farzandlar etib tarbiyalash, ota-onasiga, Vataniga sadoqatli shaxs etib voyaga yetkazish lozim. Bu esa, o'z navbatida, ma'naviyatimizni tiklash, mustahkamlash va yuksaltirishimiz bilan amalga oshadi.

Adabiyotlar

1. Abu Abdulloh Muhammad ibn Ismoil al-Buxoriy. Hadis, Al-jome' as-Sahih (Ishonarli to'plam). 1-kitob. -T.: Qomuslar bosh tahririyati, 1991.
2. Al-Buxoriy. Hadis, al-Jome' as-Sahih. 4-kitob. -T.: 1992.
3. Buyuk siymolar, allomalar. 1-kitob. -T.: «Fan», 1995. 28-b.
4. Muhammad payg'ambar qissasi. Hadislar. -T.: «Kamalak», 1991. 60-b.
5. Qur'oni karim. -T.: «Cho'lpon», 1992. 102-b.
6. Quronov M. O'zbekiston umumta'lim maktablarida milliy tarbiyaning ilmiy pedagogik asoslari. // Pedagogika fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya. -Toshkent: 1998. 202-b.

REZYUME. Maqolada bo'lajak pedagoglarning tayanch ma'naviy kompetensiyalarini rivojlantirish bo'yicha Imom al-Buxoriy asarlaridan foydalanish bo'yicha ilmiy mulohazalar bildirilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье представлены научные соображения по использованию произведений Имама аль-Бухари для развития основных духовных компетенций будущих педагогов.

SUMMARY. The article presents scientific considerations on the use of the works of Imam al-Bukhari for the development of the basic spiritual competencies of future pedagogues.

MAHMUDXO'JA BEHBUDIY "PADARKUSH" ASARINING YOSHLAR TARBIYASIGA TARBIYAVIY TA'SIRI

X.L.Nyutonova – o'qituvchi

Urganch RANCH texnologiya universiteti

Tayanch so'zlar: ijtimoiy-siyosiy, demokratik, dramaturg, publitsist, jamoat arbobi, axloq, jamiyat, ta'lim, tarbiya, madaniyat, renessans poydevori, tasavvur, bilim, komillik, ziddiyat.

Ключевые слова: общественно-политический, демократический, драматург, публицист, общественный деятель, мораль, общество, образование, воспитание, культура, основы возрождения, воображение, знание, совершенство, конфликт.

Key words: socio-political, democratic, playwright, publicist, public figure, morality, society, education, upbringing, culture, foundations of revival, imagination, knowledge, perfection, conflict.

"Ey Turkiston maorifi ishlarida bo'lg'on o'rtog' va o'g'lonlarim! Men o'zim garchi bandi bo'lsam-da, sizlarni esimdand chiqarmayman va sizlarga vasiyat qilib o'taman!"

Sizlarga vasiyat qilaman: maorif yo'lida ishlay turg'on muallimlarning boshini silangizlar! Maorifga yordam etingiz! O'rtadand nifoqni ko'taringiz! Turkiston bolalarini ilmsiz qo'ymangizlar! Hammaga ozodlik yo'lini ko'rsatingizlar! Bizdek maorif" qurbonlarini yo'qlangizlar! Ozodlikni tezlik ila yuzaga chiqaringizlar! Mumkin qadar ko'proq yangi maktablar ochish, shuningdek maorif va xalq saodatini ta'minlash sohasida tinmay ishlash bizga eng yaxshi haykal bo'ladi!"

(Mahmudxo'ja Behbudiy Vasiyatnomadan)

Kirish: Padarkush drammasi XX asrning boshlarida yaratilgan bo'lib, umumturkiston muammosi haqida yozilgan asar hisoblanadi. Asar qahramonlaridan biri- "Ziyoli" aytganidek Hozir yangi boshqa zamondir. Bu zamonda ilm va hunarsiz xalqning boyligi, axloq va obro'yi ham qo'ldand chiqar, xatto, dini ham zaif bo'lur". Darhaqiqat, har zamon-da ham ilm najot yo'li bo'lib kelgan. Asarning yozilish yillariga qaraydigan bo'lsak, o'lkada tubdand o'zgarishlar girdobida edi. Bir tomondand yemirilish ostonasida turgan

Chor Russiyasi va unga muxolif bo'lgan Ulyanov boshchiligidagi sotsialistik partiya; Ammo afsuslar bo'lsinki, hali hamon Turkistonda yagona maslak g'oya ostida birlashish bo'lmagan. "Qadimchilar" (mutaassib ulomolar) va yangicha hurfikrlı jadid namoyondalari o'rtasida qarama-qarshiliklar kuzatildi. Bir tomondand esa anarxik boshqaruv tizimini yoqlagan bo'lishsa, bir tomondand esa yangicha xalqchil nisbatand hurfikrlıkkaga asoslangan jamiyat tarafdori bo'lganlar. Jadidchilik harakati keng tus ola boshladi.

Xalqni to'liqlantiruvchi kuchga aylandi. Gazeta, jurnal, teatr sohaları bu vazifani bajardilar. Yevropadan kirib kelgan drama janri ommalashib bordi. Yozuvchilar tomonidan yaratilgan asarlar asosida teatr sahnalari qo'yildi. Biz ana o'shalar orasidan Mahbudxo'ja Behbudiyning "Padarkush" drammasini ko'rsatishimiz mumkin. Asar 1913- yil yozilib o'sha yili sahna yuzini ko'rdi. Behbudi bu asari orqali xalq hayotining eng chirkin hayotini aks ettirishga harakat qildi. Avvalo, yozuvchi jaholatga qarshi kurashish, ma'rifatsizlikni qoraladi. Asarda tilga olingan "Boy" obrazi orqali bu narsani yoritib berishga harakat qilib, ramziy ma'noda uning boyligi va o'tkinchi hayoti sababkim, uning valadi bo'lmish "Toshmurod" ota qotili ya'ni padarkush bo'ladi. O'g'lining ta'lim tarbiyasiga bee'tibor, xudosi pul bo'lgan otaning ayancli qismati edi. Tarix sahnasida xonliklar davri qora bo'yoqlarda chirkin hayot tarzini ko'proq yodimizga tushiradi. Asriy qoloqlik oqibati barchamizga ma'lum. Aksar aholi fuqarolarida bo'lganidek, "Boy" so'zi bilan aytganda: Men o'zim besh vaqt namozni keraklik duolari ila bilurman. Shuning o'zi kifoya. Dinni faqatgina ibodat va to'rt- besh sura oyatidan iborat deb bilguvchilar kam emasdi. Shu sababli taraqqiyparvar jadidchilar dunyoning har bir nuqtasida bo'lib turgan yangilanish texniki inqilobdan ta'sirlangan holda o'lka aholisining ahvoli maishati naqadar nochorligini his qilishardi. "Padarkush" bu bizning ajdodlarimiz yeriga, boyligi-yu, sha'niga hiyonat qildik. O'z otamizning qotili bo'ldik. Asar so'ngida "Ziyoli" (asar qahramoni) millatdoshlariga yuzlanib: "Ilm va tarbiyasiz bolalarning oqibati shuldir. Bizlarni xonavayron, bachagiryon va bevatani bandi qil'gon tarbiyasizlik va jaholatdur. Modomiki, bizlar tarbiyasiz bolalarimizni o'qutmaymiz, bul tariqa yomon hodisalar va badbaxliklar oramizda doimo hukmfarro bo'lsa kerak". Endi hozirgi kunimizga solishtirsak, to'g'ri, u davrlar hozirgi kunimizdan tubdan farq qilishi mumkin. Mustaqil davlat o'laroq o'z o'rnimiz bor Hamma narsa qiyoslashdan nisbiylikda ayon bo'lgani singari fikrimizni dalillashga harakat qilamiz.

Ismoil Gaspirali yozganidek: "Bizlar ta'limni tarbiyadan aslo ajratmaymiz aksincha ta'lim orqali tarbiyaga yaqinlashamiz". Shunday ekan, ta'limni tarbiyadan tarbiyani ta'limdan ajratish xato talqin qilish xatarlidir. Tarbiya tarixiy sharoitlarda millat ongida shakllangan xalq ideologiyasidir. Ta'lim esa har zamonning taqozosi bilan yuzaga keladigan bilimlar manbayi. Ammo hamma zamon uchun taaluqli bo'lgan ilmlar ham mavjud. (Matematika, tibbiyot, astromiya va h.k). Bu asarda jamiyatning eng og'ir nuqtasi ochib beriladi. Savodsizlik jinoyatga bosilgan ilk qadam ekanligini anglashimiz mumkin. "Padarkush" umumiy ma'noda qaysi jamiyatning ko'zgusi desak mubolag'a bo'lmaydi. Mahmudxo'ja Behbudi mana shu ko'zguni sindirishlikni bizning jamiyatimizga jamiyatga o'rgatdi. Bundan tashqari bu asarda boylarning o'z manfaatlarini xalq manfaatlaridan ustun qo'yajakligini yana bir bor o'z tasdig'ini topdi. Xalqimizda mavjud bo'lgan, va azal-azaldan qonimizga o'tib kelayotgan tarbiya va ta'limni oqsab qolganligini namayon qildi. Agar biz jamiyatda ilim-marifatni rivojlantirmas ekanmiz shu kabi "Padarkush"lar bizning jamiyatda yo'q bo'lib ketmaydi.

Mahmudxo'ja Behbudi o'zining "Padarkush" dramasi bilan o'zbek adabiyotiga drama janrini olib kirganligi bilan ahamiyatli sanaladi. U Yassaviy avlodidan bo'lgan. O'n sakkiz yoshidan qozixonada mirzalik qiladi, qozi, muftiy darajasigacha ko'tarilgan. Behbudi yozgan asarlariga to'xtalsak, aksariyat asarlari ta'lim-tarbiya tizimini yangicha usulda tashkil etib, rivojlantirishga qaratilgan. Behbudi o'z zamonasi yoshlariga murojaatida bunday yozadi: "Barchamizga oftob kabi ravshan va ayondirki, maktablar - taraqqiyotning boshlang'ichi, madaniyat va saodatning darvozasidir. Har millat eng avvalo maktablar ibtidoiysini zamoncha isloh etib ko'paytirmaguncha taraqqiy yo'lig'a kirib madaniyatdan foydalanmas". Mahmudxo'ja Behbudi o'z zamonasining yoshlarini

shunchalar bilimli bo'lishini xohlagan ediki, uning tashabbusi bilan o'z otasi sharafiga "Behbudiya kutubxonasi"ni tashkil qildi. Behbudi bundan tashqari vatandoshlarining ko'proq ma'rifatli bo'lishi uchun ro'znoma va jurnallar nashrini yo'lga qo'yishda ishtirok etdi. Behbudiyning "Padarkush" pyesasini birinchi o'zbek drama asari sifatida dramaturgiyaning keyingi rivoji uchun eshik ochdi, desak mubolag'a bo'lmas. Uch parda, to'rt manzarali dramatik senariy mazmunan sodda bo'lib, o'qimagan, johil va nodon bolaning o'z otasini o'ldirgani haqida.

Mahmudxo'ja Behbudi "Padarkush" (O'qimagan bolaning holi) dramasi yozish bilan adabiyotda o'ziga xos yangilik yaratdi. Avvalo, shuni aytish joizki, "Padarkush" dramasi inqilobiy g'oyalar emas, ma'rifatchilik, komillik qarashlarini ilgari suradi. Pyesada chorizm mustamlakachilik siyosatini fosh etuvchi va qoralovchi fikr-mulohazalar yo'q bo'lishiga qaramay, "Padarkush"ni sahnalashtirish o'zi yaratilgan davrlarda ruxsat berilmagan. "Padarkush" asari yangi g'oyani targ'ib etishning yangi usuli sifatida yuzaga keldi. Jadidlarning qarashlarini ommaga taqdim etish uchun katta auditoriya kerak edi. Bunda barchaga birdek tanish, birdek qiziq hamda zo'riqib o'qilmaydigan asar ekaniga guvoh bo'lamiz. Shu bilan birga tarbiyaviy ahamiyati bugungi kunimizda, ta'lim-tarbiya raqamli iqtisodiy hamda pandemiya davridagi ma'naviy qarashlar hamda kitobxonlik darz ketmasligi uchun dolzarb masalalar namoyoni deb qabul qila olamiz. Asar bosh qahramoni davrining befarq: "Bizlarni xonavayron... bevatani va bandi qil'gon tarbiyasizlik va jaholatdir, bevatonlik, darbadarlik, jasorat, faqirlik, zarurat va xorliqlar... hammasi ilimsizlik va betarbiyalikning mevasi va natijasidir..." degan yo'sinda bayon qiladi. Bizning nazarimizda o'sha davr yoshlariga vatan tuyg'usi singishi kerak edi, buning uchun oila birinchi qadamdir. Oilada ilm-ma'rifatga e'tibor berilmagan sharoitda "padarkush"ga o'xshagan farzandlar jaholat botqog'iga tortilib boraveradilar [3:166]. Xalqimiz tomonidan "Qush uyasi ko'rganini qiladi" degan maqol bejiz keltirilmagan. Ma'rifatparvar Behbudiyning zamon ichra og'riqli tashvishi millatimiz yoshlarining o'z uylarida ma'rifat chirog'ini yoqishni istamaydigan ota-onalarga da'vat etgudek muerojaati deb ham tushunamiz ushbu pyesani.

Darhaqiqat, oilada ota-onaning ta'limga sarf qilingan sarmoyasi pirovardida farzandning kamoloti o'z natijasini berishi tabiiy. Ko'z oldimizga Boy obrazi orqali pul topishga, mol-dunyo to'plashga aqli yetgan ammo farzand tabiyasi uchun vaqtini ham, moddiy imkoniyatini ham qizg'ongan johil, qoloq ota qiyofasi keladi. O'zining ham ilm va ma'rifatdan bexabarligi bois, Domlani ham, Ziyolining ham nasihat va maslahatlariga quloq tutmaydi; savollariga qo'pollik bilan, beparvo, loqayd, hatto farzandini o'qitish masalasini jiddiy deb tushunish o'rniga ensasi qotadi. Boyning dunyoqarashini inson qadri ham, obro'- e'tibori ham boylik bilan o'lchanadigan mavqe, va badavlatligi tufayli hamma uni izzat-hurmat qiladi degan razilona qarash egallab olgan. Dramada boyning eng katta xatosi ziyoli kishining so'zlariga quloq solmasdan, quloq solsa ham, noilojlikdan, mudrab, o'z jigarbandining taqdiriga befarq qaraganidir. O'zbek xonadonlarida farzand otaga itoatkor bo'lishi kutiladi. Asar ziddiyatli harakatlarni o'zida jamlagan bo'lib, bir-biriga qarama-qarshilik, ma'rifatlilar bilan johillar, ilmlilar bilan ilmsizlar, ogohlar bilan loqaydlar o'rtasidagi kurash tarzida yoritib berilgan. Boyning arzandasi Toshmurod do'st kim, dushman kim - farqiga bormaydi. Shuning oqibatida Tangriqul bilan o'z uyiga o'g'rilikka borishga rozi bo'ladi. Maishatparast sheriklari bilan otasining sandiqdagi mol-mulkini o'marish yo'llarini rejalashtirib, ularni o'z uyiga boshlab boradi. O'g'rilik qilayotgan o'z farzandini sezgan otasini o'ldirib, pulini olib ketadi. Boyning arzandasi Toshmurot o'qimagan, ko'cha changitib yurgani sabab ham o'zidan "tajribali" o'g'rilarga ergashadi. Mavzuga diqqat qilinsa, oradan bir asrdan oldinroq vaqt o'tgan bo'lsa-da, ayni

zamonamizda ham o'qimagani bois turli aldovlarga ishonib, oq-qorani ajratolmay qabih yo'llarga kirib qolayotgan yoshlar uchrayotgani fikrimizni dalillaydi. Drama xalqqa kuchli ta'sir ko'rstadi. Dramadan ta'sirlanib Abdulla Qodiriy "Baxtsiz kuyov" pyesasini yozgani bizga ma'lum. Abdulla Qodiriy ilk pyesasini qanday yaratganini o'zi haqidagi xotiralardan bilib olishimiz mumkin: "1913-yilda chiqqan "Padarkush" pyesasi ta'sirida "Baxtsiz kuyov" degan teatr kitobini yozib yuborg'onimni o'zim ham payqamay qoldim", degandi. Demak, mazkur dramatik asar g'oyasi, kompozitsiyasining ayrim xususiyatlari Behbudiy bilan hamfikir adiblar – Fitrat, Cho'lpon, Avloniy, Qodiriy ijodiga o'zining ta'sirini ko'rsatganidan dalolat beradi. "Padarkush" dramasi o'zbek teatri sahnasida qo'yilgan ilk senariy sifatida tarixga muhrlanganini eslatib o'tish joiz.

Xususan, jadidlarimiz millatning yashamog'i, taraqqiy topmog'i uchun, birinchi navbatda, ozod, mustaqil bo'lmog'i lozimligini anglab yetdilar va keng xalqni uyg'otishga alohida e'tibor berdilar" [1,4]. Behbudiy Boy obrazi orqali pul, mol-dunyoga ega bo'lgan, ammo farzand tarbiyasi va ilmiga e'tibor bermagan kimsa sifatida aks ettiradi. Dramadagi boyning eng katta xatosi Ziyoli va Domlanning gapiga quloq solmaganligidir. Asardagi domla va Ziyolining hayot yo'llari bir-biriga yaqin. Dramada ikki obraz xususiyatlari bir-biriga qarama-qarshi qo'yiladi. Domla va Ziyoli Boy, Toshmurod, Tangriqul, Toshmurod, Artun obrazlariga qarama-qarshi zidlangan tarzda ifodalanadi. Dramatik asar voqealarini o'zaro ziddiyat shakllantiradi. Bu vaziyatni ilmlilar va ilmsizlar o'rtasidagi kurash bilan izohlanadi. Adabiyotlar va metodologiya. Ushbu asar 1911-yilda yozilgan. Oradan ikki yil o'tgach, ushbu asar kitob holatda chop etiladi. "Turon truppasi 1914-1916 yillarda bu spektakl bilan butun Farg'ona vodiysini aylanib chiqdi. "Padarkush" Turkistonni

junbushga keltirgan inqilob yillarda ham sahnada tushmadi. Bir tomondan, millatni ma'rifat va taraqqiyot sari undashda buyuk rol o'ynagan bo'lsa, ikkinchi yodan professional o'zbek teatri va dramachiligining maydonga kelishi hamda taraqqiyotida muhim xizmat qildi" [2:166].

"Bizlarni xonavayron, bachaqiryon va bevatanu bandi qilg'on tarbiyasizlik va jaholatdur; bevatanlik darbadarlik, asorat faqir va zaruratu xorliklar hammasi ilmsizlik va betarbiyalikning mevasi va natijasidir". Behbudiyning bashorati orqali inson, faqat dunyoga taraqqiy qilgan xalq faqat ilm vositasi bilangina kamolatga erishishi mumkinligini anglaymiz.

Behbudiy siymosini Sadriddin Ayniy, Hoji Muin, Laziz Aizzoda, Solih Qosimov, Ahmad Aliyev, Naim Karimov, Begali Qosimov, Sirojiddin Ahmedov, Sherali Turdiyev, Halim Sayyid, Normurod Avazov, Zebo Ahrorova kabi olimlarning maqola va xotiralari orqali yana-da teranroq kashf etamiz [3:45].

Xulosa. Biz bir narsani yodimizdan chiqarmasligimiz kerak, mehnat mashqaqatsiz hech qachon biror narsaga erisha olmaysiz. Qachonki o'qib bilim olsak, shundagina hayot yo'limiz saodatli, umrimiz oxirigacha rohat-farog'atda o'tadi. Shuni ham unutmashlik kerakki, farzandlar aynan ota-onasidan o'rnak oladi. Bu hayotiy hikmatni Mahmudxo'ja Behbudiy tengdoshimiz Toshmurod misolida bizga buni yetqazmoqchi bo'lgan, albatta. «Padarkush» dramasi ana shunday ilm-ma'rifatga targ'ib va tashviq qilish e'tiboridan juda katta tarbiyaviy ahamiyat kasb etadi "padarkush"lar ko'paymasligini, nafaqat padarkushlar balki ilmsizlarning o'zini kamaytirish kerak deb hisoblaymiz. Buning uchun, moddiy boyliklar oldida ilm, ta'lim, tarbiya qanchalik kata ma'naviy mulk ekanligini anglay olmog'imiz va O'qituvchilar sifatida yosh avlodga anglata olmog'imiz muhimdir.

Adabiyotlar

1. To'xliyev B., Karimov B., Usmonova K. O'rta ta'lim muassasalarining 10-sinfi va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalarining o'quvchilari uchun darslik-majmua «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» Davlat ilmiy nashriyoti. –Toshkent: 2017.
2. Aliyev A. Ijod va izlanishlar. G'ofur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti. -T.: 1976.
3. Ingliz tilidan Zulkum Mirzayeva tarjimasi. "Jahon adabiyoti" jurnali, № 9, 2009.
4. Karimov B. «Adabiyot, badiiyat, abadiyat». -T.: Xotiralar, badialar, maqolalar. 2004.
5. Mirvaliev S. «Abdulla Qodiriy». -T.: «Fan». 1992.
6. Oosimov B., Yusupov Sh., Dolimov U., Rizayev Sh., Ahmedov S. Milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyoti. – T.: "Ma'naviyat", 2004. 402-b. (Qasimov B., Yusupov Sh., Dolimov O., Rizayev Sh., Ahmedov S. Uzbek literature of the national renaissance)
7. Alimova D.A., Golovanov A.A. O'zbekiston mustabid sovet tuzumi davrida: siyosiy va mafkuraviy tazyiq oqibatlar. -L-T.: "O'zbekiston", 2000.
8. www, ziyo.uz.com.kutubxonasi.Mahmud xo'ja Behbudiy Padarkush dramasi.

REZYUME. Ushbu maqolada jadid adabiyotining yirik vakillaridan biri Mahmudxo'ja Behbudiyning "Padarkush" dramasi tahlil qilinadi. Undagi badiiy obrazlar izohga tortiladi. Hozirgi kundagi sharqona odatlarimiz bilan o'zaro solishtiriladi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье анализируется драма "Падаркуш" Махмудходжи Бехбуди, одного из крупнейших представителей джадидской литературы. Объясняются художественные образы в ней. В отличие от наших современных восточных обычаев. В работе подчеркивается, что образование играет важную роль в том, чтобы сделать каждого человека знающим и всесторонне развитым человеком.

SUMMARY. This article analyzes the drama "Padarkush" by Mahmudhoja Behbudi, one of the great representatives of Jadid literature. The artistic images in it are explained. Contrasted with our present-day oriental customs.

KOMPETENSIYA YONDASHUVI ASOSIDA TALABALARNING TEXNIK VA TEKNOLOGIK TAYYORGARLIGINI SHAKLLANTIRISH

N.Ornabetov – *pedagogika fanlari bo'vicha falsafa doktori, dotsent*

M.Amanbaev – *katta o'qituvchi*

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

X.Allamuratova – *tayanch doktorant*

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti

Tayanch so'zlar: zamonaviy texnologiya va vositalar, zamonaviy laboratoriyalar, asbob-uskunalar va dasturiy ta'minotlar, texnik-texnologik tayyorgarlik, sun'iy intellekt, kiberxavfsizlik, robototexnika, masofaviy ta'lim, onlayn platforma, raqamli texnologiya, virtual laboratoriya va simuliyator, zamonaviy asbob-uskunalar va texnologiyalar.

Ключевые слова: современные технологии и инструменты, современные лаборатории, оборудование и программное обеспечение, техническая и технологическая подготовка, искусственный интеллект, кибербезопасность, робототехника, дистанционное обучение, онлайн-платформа, цифровые технологии, виртуальная лаборатория и симулятор, современное оборудование, аппаратное обеспечение, программное обеспечение и технологии.

Key words: modern technology and tools, modern laboratories, equipment and software, technical and technological training, artificial intelligence, cyber security, robotics, distance education, online platform, digital technology, virtual laboratory and simulator, modern equipment hardware, software and technology.

Respublikamizda ta'lim tizimini takomillashtirish orqali har tomonlama yetuk, barkamol, mustaqil fikrlashga qodir,

irodali, fidoiy va tashabbuskor kadrlarni tayyorlashga katta e'tibor berilayapdi. Hozirgi davrda ishlab chiqarishda